

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління
стартап-проектами»
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
усіх форм навчання

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор з НПР

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління
стартап-проєктами»
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
усіх форм навчання

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол __ від _____

Укладачі: Приходько Д.О.
ГО «Платформа інноваційного партнерства» (УЕР™)

Відповідальний за випуск: Шевченко І.Ю.

Харків, ХНАДУ, 2021

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління
стартап-проектами»
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
усіх форм навчання

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № ___ від _____

Харків, ХНАДУ, 2021

Укладачі: доц. Приходько Д.О.
ГО «Платформа інноваційного партнерства» (УЕР™)

Кафедра економіки і підприємництва

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проєктами» складена відповідно до освітнього ступеня та навчального плану підготовки бакалаврів денної та заочної форм навчання спеціальностей 051 – «Економіка», 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування системи знань і практичних навичок у створенні і управлінні стартапами на початковій стадії, підготовка студентів до участі в інкубаційних, акселераційних і грантових програмах підтримки стартапів.

В результаті навчання студент: інтегрований в студентську стартап-екосистему України; повністю орієнтується в основних поняттях про стартапи; має розуміння як розвивати власний стартап; має перший проєкт з бізнес-моделлю, маркетинговим планом, командою; має перспективи розвивати цей проєкт далі в інкубаційних або акселераційних програмах; має можливість взаємодіяти з менторами УЕР та партнерами з різних сфер діяльності.

Під час вивчення курсу студенти працюють командами над ідеями стартапів. В одній команді може бути від 1 до 5 студентів. Команди формуються на початку семестру – відповідні рекомендації щодо принципів формування команд надано в описі Теми №2 практичного заняття відповідних методичних вказівок. Слід зазначити, що студенти можуть змінювати як команди, так і ідеї стартапів протягом роботи на курсі – це нормальний і органічний процес.

Для виконання самостійної практичної роботи для студентів розроблено окремий робочий зошит (хмарний документ з таблицями для заповнення результатів), доступ до якого надає викладач. Після кожної теми студенти повинні самостійно опрацювати роботу з відповідним розділом робочого зошиту (воркшит). Студенти працюють на воркшитами командами (один воркбук відповідає одній команді стартапу).

Якісно заповнений воркбук є показником успішності студентів. В кінці курсу всі студенти зможуть підготувати презентацію свого стартапу використовуючи дані з воркбука.

ТЕМА 1. СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМА

Самостійна робота №1

1. Есе про історію розвитку обраного студентом стартапу з зазначенням взаємодії цього стартапу з різними елементами екосистеми. Робота студентів з відповідною таблицею з воркбука (воркшит №1.1).

2. Для практичного заняття Теми №2 кожному студенту необхідно підготувати короткий пітч (30-60 сек) з наступними складовими (воркшит №1.2):

- - ідея для стартапу, яку би я хотів розвивати (може бути декілька ідей, або студент може сказати, що в нього немає ідей і він хотів би долучитися до іншої команди);
- - які навички, компетенції, досвід в мене є для стартапу: лідерство, ІТ, маркетинг, дизайн, фінанси, управління проектами тощо.

Воркшит №1.1		
ЕСЕ		Напишіть есе на 1 сторінку (до 1800 знаків) про стартап, який вам подобається і його взаємодію з різними елементами екосистеми
Воркшит №1.2		
№	Поля для заповнення	
1.	Ідея для стартапу	Використайте цю форму для підготовки презентації на 1 хвилину. Ідей може бути декілька.
2.	Яку проблему вирішує ця ідея	
3.	Для кого вирішується проблема	
4.	Як можна монетизувати ідею	
5.	Які ресурси потрібні для запуску проекту	
6.	Хто має бути в команді	
7.	Персональні компетенції - які навички, досвід в мене є для стартапу: лідерство, ІТ, маркетинг, дизайн, фінанси, управління проектами тощо	
8.	Яку роль в команді займаєте/хочете займати	

ТЕМА 2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ, РОЛІ В КОМАНДІ СТАРТАПУ

Самостійна робота №2

Завершити розподіл на команди. Студенти можуть самостійно визначитися зі складами команд, хто з ким хоче працювати, враховуючи досвід, отриманий під час воркшопу на практичному занятті. В одній команді може бути від 1 до 5 студентів. При цьому оптимальна кількість людей в команді 3-4, які, бажано, мають різнопланові навички. Приклад:

- 1 людина має технічний профіль.
- 1 людина – бізнес профіль.
- 1 людина – маркетинг/креатив/дизайн
- 1 людина – фінансовий профіль.

В робочому зошиті заповнити сторінку зі складом команди та ролями (воркшит №2). Провести брейншторм в команді з визначення візії і цінностей.

Воркшит №2

1. Заповніть таблицю про членів вашої команди					
Ім'я та прізвище	Роль у команді	Факультет	Група	Email	Телефон
2. Опишіть вашу візію					
3. Опишіть вашу місію					
4. Опишіть ваші цінності					

ТЕМА 3. ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ, ЕМПАТІЯ

Самостійна робота №3

Команди мають остаточно вирішити, яку проблеми вони беруть в роботу. В робочому зошиті заповнити сторінку з аналізом проблеми (воркшит №3). Провести емпатію та підтвердити проблему.

Воркшит №3

Напишіть список питань, що будуть використані для емпатії та проведення інтерв'ю чи досліджень (не менше 15)	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	

Опишіть проблему, яку ви будете вирішувати	

Напишіть питання "Як саме ми..." до вашої проблеми	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	

Заповніть карту емпатії	
Що користувач бачить?	
Що користувач чує?	
Що користувач говорить і робить?	
Про що користувач думає?	

	Будь ласка, дайте відповідь на питання (кожен член команди) і вирішіть, чи ви будете продовжувати працювати над своєю ідеєю	Yes	No
1	Я часто думаю про рішення для цієї проблеми - коли я на прогулянці, п'ю каву, в спортзалі і т.д.		
2	Я би працював/ла над вирішенням цієї проблеми, навіть якби я би мав/мала фул-тайм навантаження.		
3	Мої 5 друзів думають, що мені варто взятися за вирішення цієї проблеми.		
4	Я би з гордістю говорив/ла своїм друзям, що я працюю над рішенням цієї проблеми.		
5	Я хочу витрати наступні 5 років на дослідження/розв'язання цієї проблеми.		
6	Я хочу стати професіоналом у цій галузі.		
7	Це моя найбільша проблема зараз.		
8	Я маю достатньо досвіду, щоб вирішити цю проблему.		

ТЕМА 4. ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ. ПОШУК І ВИБІР ІДЕЙ

Самостійна робота 4

Завершити формування ідей, провести попереднє дослідження і валідувати ідеї. В робочому зошиті заповнити сторінку з описом ідей. На цьому етапі одна команда може генерувати багато ідей для стартапу (воркшит №4).

Воркшит №4

Напишіть 3 найкращі ідеї, які вам вдалося нагенерувати	
1.	
2.	
3.	
Опишіть, як саме кожна з цих ідей вирішує обрану вами проблему	
1.	
2.	
3.	

ТЕМА 5. ВАЛІДАЦІЯ ІДЕЇ СТАРТАПУ

Самостійна робота 5

Студенти мають проаналізувати результати практичного заняття, обдумати всі відгуки, знайти відповіді на запитання, можливо провести додаткові дослідження, щоб валідувати ідею.

На цьому етапі студенти можуть переформатувати команди, обрати собі іншу команду для роботи над ідеєю, що більше сподобалася, або сформувати нові команди. Фінальне завдання – визначитися з однією ідеєю для подальшої роботи в обраній команді.

Після цієї частини команди продовжать роботу над обраною ідеєю.

ТЕМА 6. КАНВА БІЗНЕС-МОДЕЛІ. ВСТУП, ПРОБЛЕМА ТА РІШЕННЯ

Самостійна робота 6

Командам необхідно створити свою канву бізнес моделі (можна використовувати для зручності онлайн інструмент canvanizer.com). опрацювати блоки канви про проблему та ідею та заповнити відповідний воркшит з воркбука (воркшит №6).

Воркшит №6

Проаналізуйте, які існуючі альтернативи існують щодо вирішення вашої проблеми. Які у них є переваги і недоліки?

Альтернатива	Переваги	Недоліки

ТЕМА 7. КАНВА БІЗНЕС-МОДЕЛІ. ПОРТРЕТ КЛІЄНТА, ЦІННІСНА ПРОПОЗИЦІЯ

Самостійна робота 7

Команди досліджують цільові ринку та валідують сегментацію клієнтів. Необхідно продовжити створення портретів клієнтів для інших цільових сегментів. Створення канви ціннісної пропозиції стартапу. Заповнити всі результати у відповідні воркшити з воркбука (воркшит №7).

Воркшит №7	
Створіть портрет клієнта 1 (B2C, якщо є)	
Ім'я	
Країна	
Місто	
Вік	
Стать	
Сімейний стан	
Хобі	
Дохід	
Професія	
Створіть портрет клієнта 2 (B2B, якщо є)	
Розмір компанії	
Сфера діяльності	
Країна діяльності	
Структура компанії (корпорація, стартап, аутсорс)	

Заповніть канву ціннісної пропозиції для вашого стартапу	
Для якого сегменту клієнтів ви робите цю канву?	
Задачі	
Функціональні	
Соціальні	
Емоційні	
Болі	
Переваги	
Знеболюючі	
Додаткові переваги	
Продукти та послуги	

ТЕМА 8. ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІЄНТІВ

Самостійна робота 8

Сформувати ключові гіпотези щодо стартапу. Розробити та спланувати експерименти для підтвердження гіпотез. Підготувати питання і сценарії для інтерв'ю та опитувань. Провести інтерв'ю та

опитування для валідації гіпотез. Проаналізувати результати інтерв'ю. Заповнити результати у відповідний воркшит (воркшит №8).

Воркшит №8	
Опишіть, які гіпотези щодо вашого стартапу ви хочете валідувати:	
1	
2	
3	
4	
5	
Опишіть, які інсайти щодо кожної з гіпотез ви отримали після проведення інтерв'ю:	
1	
2	
3	
4	
5	

ТЕМА 9. ПРЕЗЕНТАЦІЇ ІДЕЙ СТАРТАПІВ

Самостійна робота 9

За результатами проведених презентацій здійснити корегування напрацювань у воркшитах за темами 1-8 (якщо виявилася необхідність у цьому).

ТЕМА 10. ДИНАМІКА КОМАНДИ

Самостійна робота 10

Рефлексія в команді за результатами спільної роботи над проектом. Есе на тему своїх відчуттів щодо етапів динаміки команди (Воркшит №10). Самостійне тестування інструментів для командної роботи. Завдання: Обрати 1 таск-менеджер для команди (Trello, Asana, Jira) і протестувати постановку задач та менеджмент. За необхідності внесення змін та доповнення в робочій зошит, воркшит 2, в блок Команда.

Воркшит №10

Напишіть есе (до 1800 знаків) про те, на якому етапі знаходиться зараз ваша команда і як вам потрібно вирішувати існуючі проблеми.

ТЕМА 11. МІНІМАЛЬНО ЖИТТЄЗДАТНИЙ ПРОДУКТ (MVP)

Самостійна робота 11

1. Закінчити розробку концепту MVP, описати базовий функціонал та завершити план створення прототипу.
2. Візуалізувати прототип – його можна намалювати, зробити своїми руками, розробити в Tilda, Figma, зняти відео чи написати код. Головне, щоб було зрозуміло, як те, що ви зробили, буде вирішувати проблему людей
3. Розпочати роботу на створенням MVP.
Заповнити інформацію у Воркшит №11.

Воркшит №11

Опишіть свій концепт MVP, базовий функціонал

Що має бути?

Чого не має бути?

ТЕМА 12. ОЦІНКА РИНКУ. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТІВ. НЕЧЕСНІ КОНКУРЕНТІ ПЕРЕВАГИ

Самостійна робота 12

1. Провести аналіз ринку в командах стартапів. 2. Обчислення TAM, SAM, SOM.
 3. Дослідити темпи зростання ринку.
 4. Провести аналіз конкурентів.
 5. Дослідити конкурентні переваги стартапу.
 6. Заповнити таблицю порівняння з конкурентами.
- Заповнити всі результати роботи команд у воркшит №12.

Воркшит №12	
Розрахуйте обсяг ринку:	
TAM	
Грошове значення	
Кількість носіїв проблеми	
SAM	
Грошове значення	
Кількість носіїв проблеми	
SOM	
Потужності	
Конкуренти	
Early adopters (% SAM)	
Розрахуйте MGR ринку	

Опишіть, хто ваші прямі конкуренти (без назв компаній, а по суті). Скільки прямих конкурентів вам вдалося знайти?	
Опишіть, хто ваші непрямі конкуренти (без назв компаній, а по суті). Скільки непрямих конкурентів вам вдалося знайти?	

Конкурентний аналіз					
	Конкурент 1	Конкурент 2	Конкурент 3	Конкурент 4	Конкурент 5
Продукт					
Проблема					
Ціна					
Основна характеристика 1					
Основна характеристика 2					
Основна характеристика 3					
Основна характеристика 4					
Основна характеристика 5					

Впишіть назви конкурентів, яких ви хочете проаналізувати. В полях "Основна характеристика" впишіть 5 характеристик, які ви вважаєте найбільш унікальними і цінними у своєму продукті. Потім напишіть "+" чи "-". "+" - якщо конкурент має таку хар-ку, "-" - якщо не має.

ТЕМА 13. ОСНОВИ МАРКЕТИНГУ ДЛЯ СТАРТАПІВ

Самостійна робота 13

В команді заповнити відповідну сторінку робочого зошиту (воркшит №13).

Розробіть маркетингову стратегію – позиціонування, основні

канали комунікації.

Розробіть концепцію діджитал-маркетингу стартапу (комунікаційний план, контент-план, візуалізація, метрики).

Воркшит №13

Визначте основні канали комунікації зі своєю цільовою аудиторією

Розпишіть 7P для свого продукту

Price (яка ціна буде у вашого продукту/послуги?)	
Place (де саме ви будете продавати свій продукт чи послугу)	
Product (опишіть, який саме продукт чи послугу ви будете продавати)	
Promotion (як ви будете просувати свій продукт/послугу, які маркетингові канали будете використовувати)	
People (хто з людей контактуватиме з вашою ЦА? Людина зі сторінки інстаграм, продавець у магазині і т.д.)	
Process (який процес використання чи покупки вашого продукту? Як цей процес полегшити і зробити приємнішим? Як змусити людину купити ще?)	
Physical evidence (який фізичний товар отримує людина? Навіть якщо це послуга - що фізичного може отримати людина з нею (як квиток при послугі перегляду фільму)	

ТЕМА 14. ОСНОВИ ПРО ІНВЕСТИЦІЇ, ФІНАНСИ ТА ЮРИДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАРТАПІВ

Самостійна робота 14

Дослідити інвестиційні угоди схожих стартапів.

Створити в команді підбірку потенційних світових інвесторів вашого стартапу. Визначитися зі стратегією залучення інвестицій.

Підготувати лист інвестору.

Заповнити воркшит №14.

Воркшит №14

Потенційні інвестори вашого стартапу:	
1	
2	
3	
4	
5	

Напишіть листа потенційному інвестору:

ТЕМА 15. ПРЕЗЕНТАЦІЯ СТАРТАПУ. ПІТЧ-ДЕК

Самостійна робота 15

Кожна команда має підготувати пітч і презентацію за структурою, наданою під час лекції. Презентації готуються у форматі PowerPoint. Пітч з розрахунку тривалості 4-5 хв.

Студентам потрібно підготуватися до пітчінгу під час іспиту/заліку/підсумкового оцінювання.

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова література

1.1 Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. для студ. вузів / Ш. В. Гой, Т. П. Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельн. нац. ун-т. - К. : Центр учб. л-ри , 2016 . – 368 с.

1.2 Бабайлов В.К. Менеджмент: наука и практика : учебник / В. К. Бабайлов ; М-во образования и науки Украины, ХНАДУ. – Х. : ХНАДУ , 2015 . – 276 с.

1.3 Менеджмент : навч. посіб. / Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич та ін. ; за ред. Г. Є. Мошека. – 2-ге вид., переробл. – К. : Ліра-К , 2016 . – 550 с.

1.4 Попова Н.В. Проектний аналіз : підручник / Н. В. Попова; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. – Х. : ХНАДУ , 2016 . – 163 с.

1.5 Криворучко О. М. Управління персоналом підприємства : навч. посіб. для студ. вузів / О. М. Криворучко, Т. О. Водолажська ; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. – Х.: ХНАДУ , 2016 . – 200 с.

1.6 Приходько Д. О. Маркетинг : навч. посіб. / Д. О. Приходько. Х.: ФОП Бровін О.В., 2019. – 240 с.

2. Допоміжна література

2.1 Інноваційне підприємництво : креативність, комерціалізація, екосистема : навч. посіб. для вищих навч. закладів / Авт. кол. : Ю. М. Бажал, І. В. Бакушевич, У. Венесаар ін. / за ред. д-ра екон. наук проф. Ю. М. Бажала. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2015. – 278 с.

2.2 Безгін К. С. Управління інноваціями: Навчальний посібник / К.С. Безгін, Ю.М. Клименко // Заг. ред. К.С. Безгіна. – Вінниця: ДонНУ, 2017. – 207 с.

2.3 Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.

2.4 Стартап по Кавасаки: Проверенные методы начала любого дела / Гай Кавасаки ; Пер. с англ. – 2-ое изд. – М. : Альпина Пабlishер, 2017. – 331 с.

2.5 Эрик Рис. Бизнес с нуля. Метод Lean Startup для быстрого тестирования идей и выбора бизнес-модели ; Пер. с англ. – 2-ое изд. – М. : Альпина Пабlishер, 2017. – 253 с.

2.6 Бланк, С. Стартап. Настольная книга основателя / С. Бланк,

Б. Дорф ; Пер. с англ. Т. Гутман, И. Окунькова, Е. Бакушева. – 2-е изд. – М. : Альпина Паблишер, 2014. – 614 с.

2.7 Тиль, П. От нуля к единице : как создать стартап, который изменит будущее / П. Тиль, Б. Мастерс; Пер с англ. – М. : Альпина паблишер, 2015. – 188 с.

2.8 Построение бизнес-моделей: Настольная книга стратега и новатора / Александр Остервальдер, Ив. Пинье ; пер с англ. – М. : Альпина паблишер, 2018. – 9-е изд. – 288 с.

3. Інформаційні ресурси

3.1 <http://www.yepworld.org>

3.2 <https://business.diia.gov.ua/>

3.3 <https://usf.com.ua/>

3.4 <https://uifuture.org/publications/majbutnye-universitetiv/>

3.5 <https://readymag.com/u3729875872/1838490/>

3.6 <https://www.designkit.org/methods/3>

3.7 <https://dschool.stanford.edu/resources>

3.8 <https://tilda.education/courses/web-design/designthinking/>

3.9 <https://prometheus.org.ua/designthinking/>

3.10 <https://leanstack.com/>

3.11 canvanizer.com

3.12 <https://www.strategyzer.com/>

3.13 steveblank.com

3.14 <https://www.youtube.com/watch?v=Hla1jzhan78>

3.15 <https://dou.ua/lenta/articles/group-dynamics/>

3.16 <https://cutt.ly/9kekUc3>

3.17 <https://app.slack.com/>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління
стартап-проєктами»
для студентів спеціальностей
051 – «Економіка»,
076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
усіх форм навчання

Укладачі: ПРИХОДЬКО Дар'я Олександрівна,
ГО «Платформа інноваційного партнерства» (УЕР™)

Відповідальний за випуск

Шевченко І.Ю.

В авторській редакції